

Ю. Міхійко,
студентка,
О. Пономаренко,
кандидат пед. наук, доцент,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

ФОНЕТИЧНІ ТРУДНОЩІ АНГЛОМОВНОГО АУДІЮВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Аудіювання є надзвичайно важливим аспектом вивчення іноземної мови. Цю думку доводила велика кількість вчених та методистів, включаючи Г.Борецьку, яка стверджувала, що «засвоєння іноземної мови та розвиток мовленнєвих навичок здійснюється переважно через слухання, тому аудіюванню необхідно приділяти більше уваги, ніж іншим умінням» [1:46]. Практичною метою аудіювання за словами Л. А. Єпіфанцевої є «навчити учнів розуміти на слух іноземну мову, пропоновану в нормативному темпі вчителем або в записі» [2: 32]. Для досягнення цієї мети в процесі навчання аудіювання учні повинні навчитися розчленовувати потік іноземної мови, виокремлювати та ідентифікувати знайомі елементи, виділяти серед знайомих елементів значущі, з'єднувати їх у значеннєві віхи й систематизувати останні в значеннєве ціле.

Як показує практика, аудіювання є одним із найскладніших та найпроблемніших видів мовленнєвої діяльності. Навчити аудіюванню завжди складніше, ніж інших видів мовленнєвої діяльності. Однією з основних причин є відсутність іншомовного середовища.

Вчені поділяють усі труднощі аудіювання на *суб'єктивні* (пов'язані із індивідуально-віковими особливостями учнів); *мовні або об'єктивні* (фонетичні, лексичні, граматичні); *труднощі, зумовлені умовами сприймання* (темپ повідомлення, об'єм тексту, тривалість звучання, джерело аудіотексту, наявність невідомих слів).

Одними з найскладніших труднощів вважаються фонетичні, до яких належить сприймання й розпізнавання окремих звуків та їх сполучень у мовленнєвому потоці, а також різних інтонацій. Погано розвинений фонетичний слух, відсутність вимовних навичок, недостатня сформованість акустично-артикуляційних образів відволікає увагу слухача на мовну форму повідомлення, в результаті чого не розпізнаються слова і синтагми [4:142].

До фонетичних труднощів належить перехід мовлення у ритмічні моделі, які впливають на окремі відрізки слів, з'єднуючи їх в один потік, що ускладнює чітке розуміння змісту прослуханого через неможливість розпізнати кожне слово та визначити, де фонема починається та закінчується. Крім того, англійська мова намагається уникати складів, що починаються з голосної. В наслідок цього у процесі спілкування переноситься приголосний з попереднього складу до наступного. Наприклад: *went in- [wen tin], made out-[mei daut], great ape-[grei teip]*.

Процес асиміляції приголосних звуків також викликає складнощі у розпізнаванні звуків під час процесу слухання. Може виникнути певна змістова плутанина, коли асиміляція створює форму слова, ідентичну справжньому, але іншому за значенням. Прикладами можуть бути: *light grey-like grey, white board-wipe board*.

Ще одним явищем, притаманним розмовній англійській мові, є елізія, тобто повна втрата звуків, як голосних, так і приголосних. У розмовній мові частіше за все відбувається елізія голосних, що часто супроводжує асиміляцію та елізію приголосних. Часто таке явище відбувається зі звуками [t], [d] у кінці слів. Наприклад *feed-feet*. Також даному явищу може піддаватися звук [ð], особливо у слові *the*, яке може вимовлятися як [ə]. В наслідок цього слово складно відрізнити від англійського артикля *a*. Існує також тенденція послаблювати вимову конструкції *there is* у реченнях. Наприклад, у реченні *There is a bird on the roof* конструкція *there is* може вимовлятися як [ez] або [əz].

У процесі мовлення фонемі часто впливають одна на одну. Цей ефект, відомий як спільна артикуляція, за допомогою якого мовець робить короткі скорочення, коли артикулятори (язик, зуби, щелепи) переміщаються з одного положення в інше. На приголосний звук на початку складу впливає голосний, що йде наступним і навпаки. Наприклад, назальний звук [n] впливає на наступний голосний звук і робить його ширшим. Так звук [i:] у словах *need i feed* є різним.[4: 142].

Крім того, англійська мова часто вважається особливо важкою для розуміння через невідповідність написання слів їх вимові; значно більшу кількість звуків ніж літер; велику кількість слів, що можуть вимовлятися однаково, але мати різне значення; перетворення альвеолярних звуків в дентальні під впливом міжзубних звуків, що зумовлює складність розрізнення англійських звуків [t] і [d]; складність розрізнення глухих проривних звуків [p], [t],[k]; труднощі в диференціації фонем [v], [w] через їх акустичну схожість; складність диференціації звуків [ð] і [d]. З приводу голосних звуків складним завданням є розрізнення звуків [i:] та [i], [ʌ] [a:] та [ɒ]. Наявність дифтонгів та трифтонгів в англійській мові може також викликати труднощі через відсутність таких явищ в рідній мові.

Навіть студенти, які добре володіють граматикою та словниковим запасом, можуть мати труднощі з розумінням природної мови. І те саме стосується навіть слухачів, які гарно розуміються на темі та мають гарні уміння передбачення. Це може відбуватися з ряду причин, одна з яких полягає в тому, що їм важко розшифрувати "сигнал", який надходить до них. Під "розшифровкою" мається на увазі сприйняття звуків англійської мови та їхню психічну прив'язку до слів та фраз, якими вони володіють у своїй мові.

Наявність даних труднощів обумовлює важливість розвитку операційних умінь англомовного аудіювання. Операційні вміння включають здатність розпізнавати основні звуки, які називаються фонемами, з яких складається слово, і знати, що означає слово, розпізнавати його в контексті та знати, чи правильно воно використовується в реченні. Ці вміння допомагають розпізнати вже знайомі їм слова та озвучувати нові.

Основним нашим завданням є розробка вправ, які мають на меті розвинути операційні вмінні англомовного аудіювання, тобто навчити обробляти акустичні сигнали, щоб отримати смислові звуки в потоці мовлення. Іншими словами, використовувати інформацію в самому мовленні, щоб спробувати зрозуміти значення, вміти сегментувати мовлення на ідентифіковані звуки та накладати на них структуру з точки зору словосполучень, речень та інтонаційних схем. У той же час, важливим етапом є вміння використовувати будь-які доступні підказки, щоб зробити висновок про значення слів, словосполучень та речень. Такими підказками можуть бути наголос на значущих словах, використання пауз, що позначають інформаційні відрізки мовлення, а також зв'язок наголошеного з ненаголошеними складами, посиленій темп, супутня невербальна поведінка, така як хитання головою.

Саме ці операційні вміння дозволяють студентам використовувати їх лексичні знання, щоб присвоїти значення словам і використовувати логічні міркування, щоб зробити висновок про зв'язок між ними, а отже чітко розуміти зміст почутого.

Розвиток операційних умінь англомовного аудіювання є особливо ефективним, коли навички сприйняття іноземного мовлення є недостатньо розвинені, оскільки слухачі мають розуміти зміст прослуханого навіть якщо зустрічається незнайома лексика або структури. Даний підхід допомагає студентам не розгубитися та розпізнавати відомі слова в потоці швидко зв'язного мовлення. Варто наголосити на тому, що справа не в швидкому темпі, а просто в тому, що люди розмовляють із такою швидкістю, що мозку практично неможливо обробити кожне слово. Тому студентам часто дуже важко сприймати аудіо тексти [5: 123].

Отже, аудіювання є одним із найскладніших видів мовленнєвої діяльності на що впливають фонетичні труднощі, з якими стикаються студенти під час англомовного аудіювання. До них належать асиміляція приголосних звуків, явище елізії, спільна артикуляція звуків, невідповідність написання слів їх вимові; значно більша кількість звуків ніж літер, наявність дифтонгів і трифтонгів та багато інших. Наявність даних труднощів обумовлює важливість розвитку операційних умінь англомовного аудіювання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Борецька Е. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні: монографія. К.: Вид-во КНЛУ, 2012. 145 с.
2. Єпіфанцева Л. Аудіювання. Англійська мова. Харків: Вид-во Основа, 2010 . 78с.
3. Field J. Listening in the language classroom. Oxford: Oxford University Press, 2009. 384 p .
4. Anderson A., Lynch T. Language Teaching. A Scheme for Teacher's Education. Listening. Oxford: Oxford University Press, 1998. 154 p.